

Stärkt FoU-avdrag bidrar till fler jobb

- Ett nytt kraftfullt FoU-avdrag – i form av ett förhöjt kostnadsavdrag – skulle skapa 26 800 nya jobb i näringslivet.
- Det skulle samtidigt ge över 30,6 miljarder kronor i ökat värdeskapande, och därmed vara självfinansierande genom att öka skatteintäkterna på arbete och företagande, samt leda till besparingar då offentliga transfereringar i samband med arbetslöshet minskar.
- Mer än hälften av de nya jobben skulle skapas i små och medelstora företag.

Dr. Nima Sanandaji

Stärkt FoU-avdrag bidrar till fler jobb

Dr. Nima Sanandaji

ECEPR

Sammanfattning

I dag är Sverige på många sätt Europas mest kunskapsintensiva ekonomi. Trenden går dock åt fel håll. Det finns tydliga tecken på att omvärlden springer både i kapp och förbi Sverige i innovationskraft. Denna trend syns för FoU (forskning och utveckling) som andel av BNP, och är ännu tydligare för näringslivets satsningar på FoU. Om trenden fortsätter kommer Sverige att ytterligare halka efter i innovation jämfört med omvärlden, och tappa den kunskapsledning som är en grundpelare i landets ekonomiska konkurrenskraft. Sedan 2001 har Israel och Sydkorea gått om Sverige rejält när det gäller privata FoU-satsningar, som andel av BNP, medan hela gapet till USA och Japan har suddats ut. Den ledning som Sverige tidigare hade relativt den genomsnittliga OECD-ekonomin har halverats sedan millenniets början.

I denna rapport jämförs Sverige med de övriga topp 10-länderna i världen som satsar mest på FoU som andel av BNP, samt Irland och Storbritannien som är viktiga konkurrentländer med kraftfulla ekonomiska incitament för FoU som Sverige kan inspireras av. Nivån av statligt FoU-stöd totalt, i form av direkta bidrag och skattelättnader, är i genomsnitt 1,7 gånger så hög i konkurrentländerna jämfört med Sverige. Vi ligger särskilt efter sett till skatteavdrag för FoU, vilka är hela 3,3 gånger så höga i genomsnitt i konkurrentländerna. I Storbritannien är nivån av skattelättnader för FoU hela 7,5 gånger så hög som andel av BNP, medan nivån i Irland är 5,6 gånger så hög som i Sverige. Flera konkurrentländer har också innovationsboxar och patentboxar, som leder till ytterligare skattelättnader för FoU-verksamhet.

Det finns ett existerande FoU-avdrag i Sverige, men det är kraftigt begränsat. Det är bara arbetsgivaravgifterna som ingår, det är svårt att söka och har dessutom ett tak som innebär att avdraget inte gör någon märkbar skillnad för stora bolag. Det räcker kort och gott inte för att Sverige ska kunna hävda sig i den knivskarpa, internationella konkurrensen. För att vända trenden och fortsätta ligga i topp behöver Sverige, precis som många andra jämförbara länder har gjort, införa kraftfulla ekonomiska incitament för FoU-verksamhet som kan attrahera nya investeringar och skydda de befintliga. Som denna rapport visar skulle införandet av ett nytt kraftfullt FoU-avdrag vara en lösning som genererar både nya jobb och ekonomisk tillväxt.

Sveriges regering står nu vid ett vägval, efter att den offentliga utredningen 2026:1 i januari presenterade två alternativ: Ett förhöjt kostnadsavdrag (Eng: Super-deduction) och en återbetalningsbar skattereduktion (Eng: Qualified Refundable Tax Credit, QRTC). Denna rapport landar i slutsatsen att ett förhöjt kostnadsavdrag skulle vara den mest effektiva reformen för att stärka Sveriges konkurrenskraft på FoU-området, av den enkla anledningen att det skapar betydligt starkare incitament för att investera i och bedriva FoU. Majoriteten av de innovationsledande länderna i OECD och EU använder både utgifts- och inkomstbaserade skattelättnader. Ett förhöjt kostnadsavdrag riktar sig i högre grad mot framgångsrik FoU jämfört med en återbetalbar skattereduktion, och kan på det sättet även delvis kompensera för avsaknaden av ett inkomstbaserat incitament i Sverige.

Ett förhöjt kostnadsavdrag skulle vara den mest effektiva reformen för att stärka Sveriges konkurrenskraft på FoU-området, av den enkla anledningen att det skapar betydligt starkare incitament för att investera i och bedriva FoU.

I denna rapport presenteras samhällsekonomiska siffror kring den ekonomiska stimulans som FoU-avdraget kan förväntas leda till, enligt bästa aktuella estimat från forskning och studier. Enligt rapportens beräkningar kan varje miljard som staten satsar på ett förhöjt kostnadsavdrag för FoU förväntas stimulera 1,6 miljarder kronor i FoU-aktivitet, och totalt 3,8 miljarder kronor inräknat också värdekedjan av underleverantörer i näringslivet, samt inkomsteffektens stimulans på efterfrågan av lokala tjänster. Varje miljard kronor i FoU-avdrag kan därmed förväntas stimulera 1 150 FoU-relaterade jobb, inräknat värdekedjan i näringslivet av underleverantörer och stimulansen av efterfrågan på lokala tjänster rör det sig om 3 350 fler jobb. Då jobbeffekten är så stark förväntas reformen vara självfinansierande, varje miljard kronor som satsas på FoU-avdrag stimulerar ekonomisk aktivitet i näringslivet, så att skatteintäkterna ökar med drygt 1,08 miljarder kronor (tabell 1).

Totalt sett skulle ett förhöjt kostnadsavdrag på 8 miljarder kronor skapa cirka 26 800 nya jobb, stimulera ekonomisk aktivitet med 30,6 miljarder kronor i ökat värdeskapande (bidrag till BNP) och knappt 8,7 miljarder kronor i ökade skatteintäkter. Reformen förväntas därmed vara helt självfinansierande, genom att stimulera ökade skatteintäkter på arbete samt företagande. Dessutom skulle mindre offentlig ersättning utgå för arbetslöshet, då fler

skulle övergå till arbete. Det handlar alltså om betydande positiva effekter för både jobben, tillväxten och skatteintäkterna.

Den här typen av reformer är helt nödvändigt för att stärka Sveriges konkurrenskraft. Det har en bred jobbskapande effekt, det stimulerar till nya jobb med hög nivå av värdeskapande, och driver fram utvecklingen av viktiga exportprodukter. Som estimaten i denna rapport visar kan majoriteten av jobben som stimuleras genom FoU-aktivitet, inklusive värdekedjan och stimulans av lokala tjänster, förväntas skapas i små och medelstora företag. Den mindre delen av jobben förväntas skapas i storföretag med 250 eller fler anställda. Ett förhöjt kostnadsavdrag är storleksneutralt, men skulle i praktiken gynna en större del av de mindre företagen jämfört med stora bolag.

Reformen är också ett viktigt steg mot en konkurrensneutral näringslivspolitik. Sveriges näringslivspolitik baseras i dag delvis på omfattande offentliga direktstöd till företag. Detta är en konkurrenssnedvridande policy som leder till lägre resurseffektivitet hos företagen som söker dem, samt har utträngningseffekter. Det är betydligt bättre med policyinstrument som är konkurrensneutrala. Ett nytt och starkare FoU-avdrag är därmed ett bättre val än direktstöd. Ett FoU-avdrag främjar innovativ aktivitet i kunskapsintensiva företag högst upp i värdekedjan, vilka bidrar omfattande

till jobbskapande och exportintäkter med hänsyn till näringslivets värdekedja och den stimulans som skapas för konsumtion av lokala tjänster. Till skillnad från direktstöd som ofta

kan vara snedvridande och leda till ineffektiv resursallokering i ekonomin, är FoU-avdrag en reform som stimulerar tillväxt och i stor utsträckning är självfinansierande.

Tabell 1.

Så stimulerar skattesänkning på 1 miljard SEK i FoU stöd jobb, värdeskapande och skatteintäkter

	Antal fler jobb	Ökning värdeskapande (miljoner SEK bidrag till BNP)	Skatter på arbete inklusive arbetsgivaravgift årligen (miljoner SEK i skatteintäkter som genereras)	Skatter i näringslivet (miljoner SEK i skatteintäkter som genereras)	Total skatteeffekt (miljoner SEK i skatteintäkter som genereras)
FoU-intensiva näringar (Läkemedel, Fordonsindustri, Energi & Telekommunikationer)	1 105	1 600	452	50	502
Värdekedjan underleverantörer	823	866	242	12	254
Ökad aktivitet i tjänstesektorn genom inkomsteffekt	1 419	1358	309	17	326
Kombinerad effekt	3 347	3 824	1 003	80	1 083

Källor: Den ekonomiska aktivitet som stimuleras av 1 miljard kronor i FoU-avdrag, räknas ut baserat på estimat från Guceri & Liu (2017) som har genomfört en kvasi-experimentell utvärdering av hur näringslivets aktivitet i FoU främjas som respons på FoU-avdrag. Ekonomin stimuleras med 1,6 miljarder i ökad FoU aktivitet. Utgångspunkten för beräkningarna är att den ekonomiska stimulansen fördelas jämnt över fyra ledande FoU-intensiva branscher i svensk ekonomi, det vill säga 400 miljoner kronor i FoU-aktivitet främjas i respektive av de följande fyra branscher i näringslivet: Läkemedel, Fordonsindustri, Energi och Telekommunikationer. FoU verksamheten sker i ekosystem där 2/3 av FoU jobben skapas internt i branscherna och 1/3 i specialiserade FoU företag. Data över värdeskapande per anställd räknas ut med hjälp av strukturella näringslivsdata från Eurostats databas (a). Lönedata från SCB databas (a) kombineras med beräkning av skatter på arbete med Ekonomifaktas kalkylator. Antagandet är att 3/4 av nya anställda i FoU-verksamheter har löner

motsvarande ingenjörer i respektive fält och 1/4 har löner motsvarande forskningschefer. Estimat av näringslivets skatter som andel av nettoomsättningen genom SCB databas (b). Se Metodik för estimat av jobbmultiplikator effekt av värdeskapande samt jobb. Estimaten är förankrade i aktuell forskning om multiplikatoreffekter (Motetti & Thulin, 2013, Jiborn & V Kulionis, 2019, Industriekonomerna, 2023, Goos, Konings & Vandeweyer, 2018). Beräkningarna är i underkant då de inte räknar med effekten av att offentliga ersättningar till arbetslöshet och sjukskrivning minskar i takt med att nya jobb skapas, då en del som träder in på dessa jobb är tidigare arbetslösa eller sjukskrivna individer. Beräkningarna är även i underkant då det antas att de specialiserade FoU företagen inte bidrar med jobbstimulans i näringslivets värdekedja och i lokala tjänster via inkomsteffekten.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Innehållsförteckning	7
FoU-ledning	8
Näringslivets FoU i Sverige – ett extra stort tapp	12
FoU-skattelättnader i omvärlden	16
Ett nytt, kraftfullt FoU-avdrag behövs	19
Metodik för beräkningar av stimulans effekter	22
Så många jobb skapar ett förhöjt kostnadsavdrag	24
Många av jobben skapas i mindre företag	28
Konkurrensneutral näringslivspolitik för fler jobb	32
Referenser	35

FoU-ledning

Sveriges välstånd har genom historien baserats på handel med omvärlden. Exporten förankras i landets rikedomar, i form av till exempel skog och mineraler, och vidareförädling av dessa produkter, men också kunskapsintensiva högvärdesvaror som läkemedel och farmaceutiska basprodukter. Tidigare var Sverige Europas i särklass mest kunskapsintensiva ekonomi. Numera har Sverige tappat lite och är i konkurrens med Schweiz och Irland bland de mest kunskapsintensiva europeiska ekonomierna.¹ EU-kommissionen rankar till exempel Sverige som EU:s mest innovativa ekonomi.² Men trots att Sverige under många år legat etta i EU:s innovationsrankning, och trots att teknologisk kompetens är nära länkad till ekonomisk utveckling, är Sveriges tillväxt bland de svagare i unionen. Anledningen är att Sverige inte tar vara på de goda förutsättningar som den starka innovationskraften ger oss, utan låter höga skatter tränga undan kunskapsintensiv verksamhet.

Trots att Sverige under många år legat etta i EU:s innovationsrankning, och trots att teknologisk kompetens är nära länkad till ekonomisk utveckling, är Sveriges tillväxt bland de svagare i unionen.

Dessutom är Sverige det land i Europa som har högst experttätthet, med högst andel av den vuxna befolkningen som är ingenjörer och forskare. Det finns i Europa ett nära

samband mellan experttätthet och andelen av den vuxna befolkningen som jobbar i så kallade **brain business jobs**, en samlingsterm för kunskapsintensiva jobb i teknologi, IT, avancerade tjänster och kreativa yrken. Trots att Sverige är etta sett till andelen ingenjörer och forskare bland befolkningen, hamnar landet först på tredje plats sett till andelen vuxna i mycket kunskapsintensiva jobb, efter Schweiz och Irland på delad förstaplats. Sverige underpresterar därmed sett till kunskapsintensiva jobb relativt experttättheten, något som präglar också andra europeiska högskatteländer. Schweiz och Irland drar nytta av låga skatter och ett företagervänligt regelverk, vilket kombinerat med relativt hög experttätthet gör att de ligger i topp i Europa sett till andelen vuxna i mycket kunskapsintensiva jobb.³

I en internationell jämförelse framkommer att Sverige år 2001 var det land i världen som näst efter Israel satsade störst andel av ekonomin på FoU (tabell 2). Det kom sedan att förändras under det kommande decenniet, och 2011 blev Sverige omsprunget av både Finland och Sydkorea (tabell 3). Finland har sedan dess fallit ned igen och Sverige är numera det land som satsar tredje mest på innovation som andel av BNP (tabell 4). Jämförelserna i denna rapport sker med de tio länder i världen som satsar mest på FoU, med de viktiga konkurrentländerna Storbritannien och Irland, med EU-27 länderna som helhet, samt med OECD.

¹ Sanandaji m.fl. (2023).

² Europeiska kommissionen (2025).

³ ECEPR (2025).

Tabell 2.

FoU totalt som andel (%) av BNP 2001, Globala topp-10 listan, UK, Irland, EU-27 samt OECD-genomsnittet

1	Israel	4,05
2	Sverige	3,87
3	Finland	3,19
4	Japan	2,92
5	Island	2,81
6	USA	2,64
7	Schweiz	2,61
8	Tyskland	2,38
9	Danmark	2,32
10	Sydkorea	2,20
	UK	1,60
	Irland	1,05
	EU-27	1,74
	OECD	2,19

Källa: OECD databas (a).

Tabell 3.

FoU totalt som andel (%) av BNP 2011, Globala topp-10 listan, UK, Irland, EU-27 samt OECD-genomsnittet

1	Israel	3,92
2	Finland	3,62
3	Sydkorea	3,44
4	Sverige	3,21
5	Japan	3,21
6	Danmark	2,94
7	Schweiz	2,87
8	Tyskland	2,75
9	USA	2,74
10	Österrike	2,69
	UK	1,65
	Irland	1,54
	EU-27	1,91
	OECD	2,30

Källa: OECD databas (a).

Tabell 4.

FoU totalt som andel (%) av BNP 2023, Globala topp-10 listan, UK, Irland, EU-27 samt OECD-genomsnittet

1	Israel	6,35
2	Sydkorea	4,96
3	Sverige	3,64
4	USA	3,45
5	Japan	3,44
6	Belgien	3,27
7	Österrike	3,26
8	Schweiz	3,22
9	Tyskland	3,13
10	Finland	3,09
	UK	2,68
	Irland	1,54
	EU-27	2,14
	OECD	2,70

Källa: OECD databas (a).

Medan Sverige fortfarande är bland världens mest innovativa ekonomier har gapet minskat kraftigt till omvärlden sedan millenniets början, vilket illustreras i figur 1. Sedan 2001 har Israel ökat sin ledning i forskning och utveckling som andel av BNP med 2,5 procentenheter jämfört med Sverige, och Sydkorea har sprungit om genom att öka sina satsningar jämfört med Sverige med hela 3,0 procent av BNP. Ledningen som Sverige hade relativt USA och Japan har närmast försvunnit, då den minskat med 1,0 respektive 0,7 procentenheter av BNP. Även gapet till Schweiz, UK och Irland har minskat ordentligt. Det genomsnittliga landet i EU har påtagligt närmat sig Sverige, och den genomsnittliga utvecklade ekonomin i världen har ännu snabbare tagit in på Sverige när det gäller innovationsutgifter.

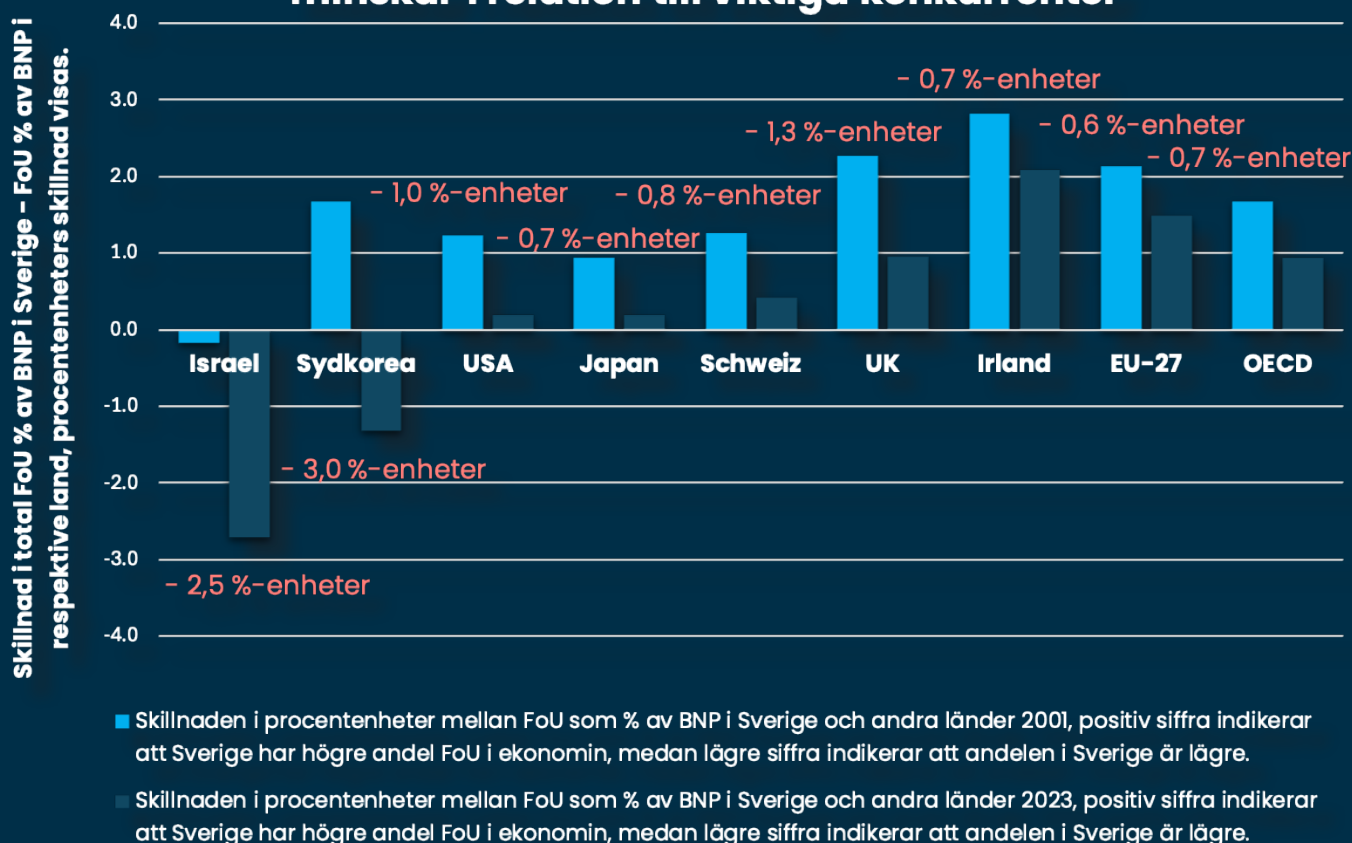

Om trenden fortsätter kommer Sverige att ytterligare halka efter i innovation relativt omvärlden, och tappa den kunskapsledning som är en grundpelare i landets ekonomiska konkurrenskraft. Ett förhöjt kostnadsavdrag är som visas i denna rapport ett steg mot att åter stärka Sveriges innovativa ledning.

Även om Sverige är fortfarande en av världens mest innovativa ekonomier, sett till FoU som andel av BNP, har samtidigt utgifterna för FoU faktiskt minskat sedan 2001, medan de har ökat i omvärlden. Om trenden fortsätter kommer Sverige att ytterligare halka efter i innovation relativt omvärlden, och tappa den kunskapsledning som är en grundpelare i landets ekonomiska konkurrenskraft. Vi går alltmer mot en integrerad europeisk arbetsmarknad, där experter, företagare och

investeringar allokeras till de länder som skapar bästa förutsättningarna för jobbtillväxt. Om Sverige stagnerar sett till förutsättningarna att driva FoU-intensiv verksamhet, kommer landet tappa talanger, företagare och investeringar, medan det omvänt finns en stark uppsida med att vässa konkurrenskraften, så att Sverige blir mera lockande att verka inom. Ett förhöjt kostnadsavdrag är som visas i denna rapport ett steg mot att åter stärka Sveriges innovativa ledning.

Figur 1. Sveriges totala FoU som andel av BNP minskar i relation till viktiga konkurrenter

Källor: OECD:s databas (a) samt egna beräkningar. Förändringen över tid i %-enheter visas.

Näringslivets FoU i Sverige – ett extra stort tapp

Innovation är en viktig nyckel till ekonomisk tillväxt. Regeringens strategi för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft lyfter fram att högspecialiserade och forskningsintensiva företag bidrar till export med högt förädlingsvärde. Dessa företag gör Sverige till ett ledande innovationsland. För att lyckas som innovationsland framöver behöver Sverige ha framstående miljöer för akademisk forskning och FoU i näringslivet, kombinerat med ett attraktivt investeringsklimat så att utländska och inhemska företag har konkurrenskraftiga affärsvillkor.⁴

Något förenklat är innovation kombinerat med kreativ förstörelse centrala drivkrafter i ekonomin. De pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne som Sveriges Riksbank delade ut 2025 gick till Joel Mokyr, för att ha identifierat förutsättningarna för ihållande tillväxt genom teknologisk utveckling, samt till Philippe Aghion och Peter Howitt för teorin om ihållande tillväxt genom kreativ förstörelse.⁵ Kreativ förstörelse är den process där nya individer och företag, samt nya arbetssätt och teknologier som anammas av existerande företag, driver på utvecklingen.

Tillväxten sker ofta genom att tidigare strukturer förstörs och ersätts av nya, till exempel att företag som inte lyckas anpassa sig till nya teknologier eller förändringar på marknaden faller efter

och ersätts av nya verksamheter som är typiskt mer motståndskraftiga och effektiva. Innovation kan baseras på nya arbetssätt och organisationsformer, samt teknologisk utveckling. Forskning och utveckling av nya teknologier är avgörande för långsiktig välståndsutveckling, liksom att hantera utmaningar som minskade utsläpp i ekonomin. För att länder ska lyckas väl ekonomiskt behövs en kombination av att främja entreprenörskap som är drivkraften bakom kreativ förstörelse, samt att stimulera till forskning och utveckling. Här har Sverige brustit, och det är alarmerande att Sverige särskilt har fallit efter i näringslivets satsningar på FoU över tid.

Under 2001 var Sverige det land, tätt efter Israel, som lade högst andel av BNP på FoU i näringslivet. Då låg Sverige långt före till exempel USA sett till näringslivets forskningsintensitet (tabell 5). Efter det tappade vi flera placeringar, och 2011 hade Sverige halkat ned till femte plats efter att Sydkorea, Finland och Japan gått om (tabell 6). I samma jämförelse för 2023 har Israel dragit ifrån ordentligt, med mer än dubbelt så hög andel, och även Sydkorea har utökat avståndet till Sverige. USA har numera samma nivå på näringslivets utgifter på forskning och utveckling som Sverige har (tabell 7).

⁴ Regeringen (2023).

⁵ Kungliga Vetenskapsakademien (2025).

Tabell 5.

Näringslivets FoU som andel (%) av BNP 2001, Globala topp-10 listan, UK, Irland, EU-27 samt OECD-genomsnittet

1	Israel	3,28
2	Sverige	3,00
3	Finland	2,27
4	Japan	2,15
5	Schweiz	1,92
6	USA	1,91
7	Sydkorea	1,68
8	Tyskland	1,65
9	Island	1,65
10	Danmark	1,59
	UK	1,05
	Irland	0,74
	EU-27	1,11
	OECD	1,52

Källa: OECD databas (a).

Tabell 6.

Näringslivets FoU som andel (%) av BNP 2011, Globala topp-10 listan, UK, Irland, EU-27 samt OECD-genomsnittet

1	Israel	3,28
2	Sydkorea	2,64
3	Finland	2,55
4	Japan	2,47
5	Sverige	2,22
6	Schweiz	1,99
7	Danmark	1,96
8	USA	1,89
9	Tyskland	1,86
10	Österrike	1,85
	UK	1,05
	Irland	1,07
	EU-27	1,20
	OECD	1,55

Källa: OECD databas (a).

Tabell 7.

Näringslivets FoU som andel (%) av BNP 2023, Globala topp-10 listan, UK, Irland, EU-27 samt OECD-genomsnittet

1	Israel	5,90
2	Sydkorea	3,93
3	Japan	2,72
4	Sverige	2,70
4	USA	2,70
6	Belgien	2,36
7	Österrike	2,24
8	Schweiz	2,23
9	Tyskland	2,14
10	Finland	2,09
	UK	1,84
	Irland	1,33
	EU-27	1,42
	OECD	1,99

Källa: OECD databas (a).

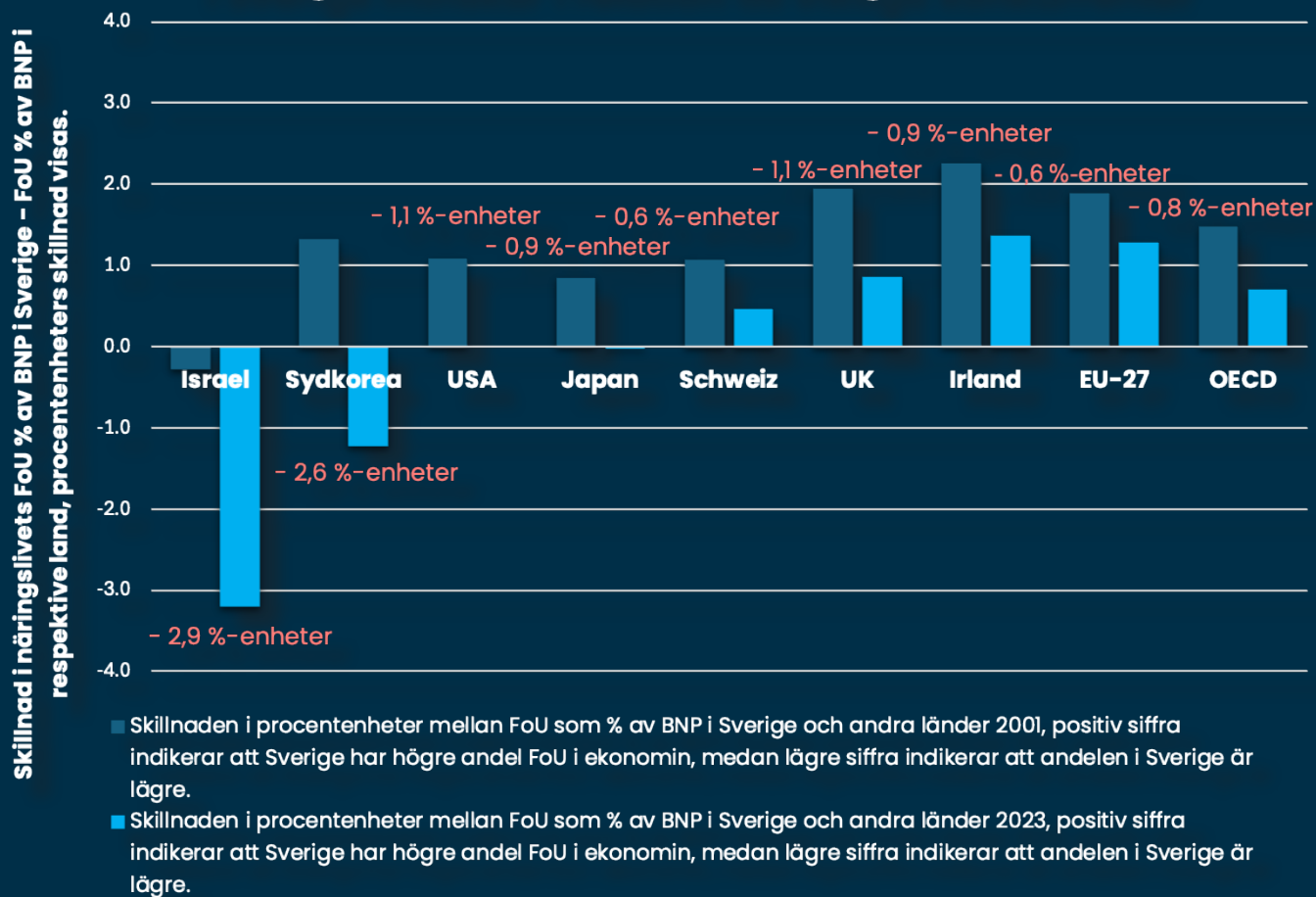

Den ledning som Sverige tidigare hade relativt den genomsnittliga OECD-ekonomin har halverats sedan millenniets början.

Det framträdande mönstret är att Sverige fortfarande är bland länderna i världen där näringslivet satsar mest på FoU som andel av BNP, men att både Israel och Sydkorea sprungit ifrån rejält, men hela gapet till

USA och Japan har suddats ut (figur 2). Den ledning som Sverige tidigare hade relativt den genomsnittliga OECD-ekonomin har halverats sedan millenniets början.

Figur 2. Näringslivets FoU som andel av BNP i Sverige minskar i relation till viktiga konkurrenter

Källor: OECD:s databas (a) samt egna beräkningar. Förändringen över tid i %-enheter visas.

FoU-skattelättnader i omvärlden

Den framträdande bilden är att medan Sverige fortfarande tillhör ett av världens mest forskningsintensiva länder, så har andra länder börjat komma i kapp och i vissa fall till och med sprungit om. En anledning till denna trend är att medan många andra ledande innovationsländer har infört kraftfulla och breda incitament för FoU-verksamhet, ofta både på inkomst- och utgiftssidan, så har Sverige nöjt sig med ett kraftigt begränsat FoU-avdrag som inte är konkurrenskraftigt. Sverige behöver därför stärka konkurrenskraften genom att införa ett kraftfullt och brett incitament för FoU-verksamhet som kommer så många företag som möjligt till del.

— “ —

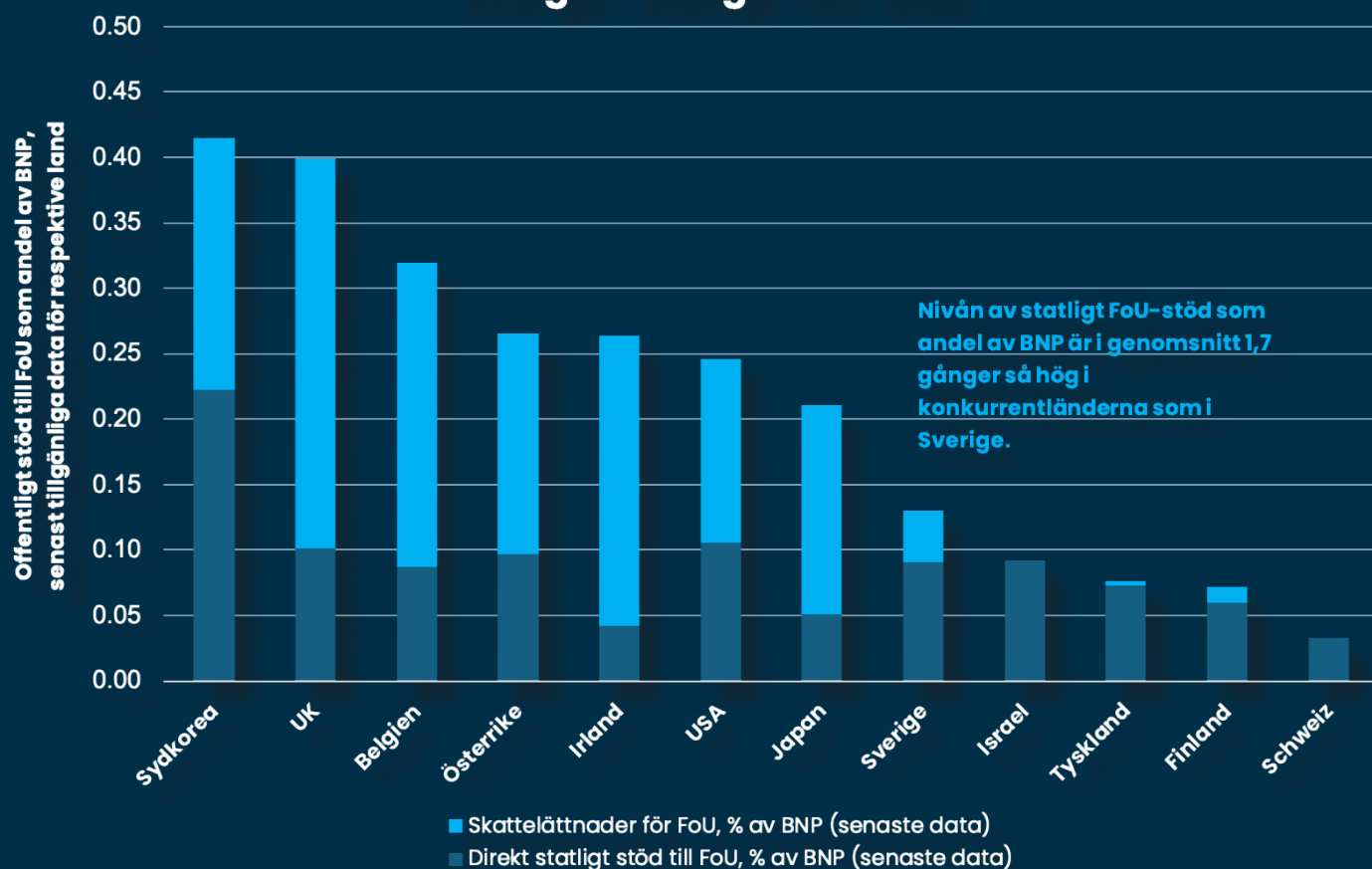
Som exempel kan Sydkorea nämnas, där nivån av totalt FoU-stöd till näringslivet som andel av BNP är hela 3,2 gånger så hög som i Sverige. Skillnaden mot Storbritannien är nästan lika stor, med en 3,1 gånger så hög nivå.

Till att börja med kan nivån av samlat stöd till FoU, i form av direktstöd liksom avdrag, jämföras mellan olika länder (figur 3). Det är tydligt att Sverige ligger efter flertal av de viktiga konkurrentländerna. Som exempel kan Sydkorea nämnas, där nivån av totalt FoU-stöd till näringslivet som andel av BNP är hela 3,2 gånger så hög som i Sverige. Skillnaden mot Storbritannien är nästan lika stor, med en 3,1 gånger så hög nivå. Irland är ett intressant framgångsexempel, där nivån av FoU-stöd till näringslivet är dubbelt så hög som i Sverige. Målmedvetna reformer för att skapa incitament och stärka konkurrenskraften har gjort Irland till ett globalt ledande land inom inte minst läkemedelssektorn.⁶

I denna rapport jämförs Sverige med de övriga topp 10-länderna i världen som satsar mest på FoU som andel av BNP, samt Irland och UK som är viktiga konkurrentländer. Nivån av statligt FoU-stöd totalt, i form av direkta bidrag och skattelättnader, är i genomsnitt för konkurrentländerna 1,7 gånger så hög som i Sverige.

⁶ IKEM (2025).

Figur 3. Flertal ledande innovationsländer ligger före Sverige i statligt FoU-stöd

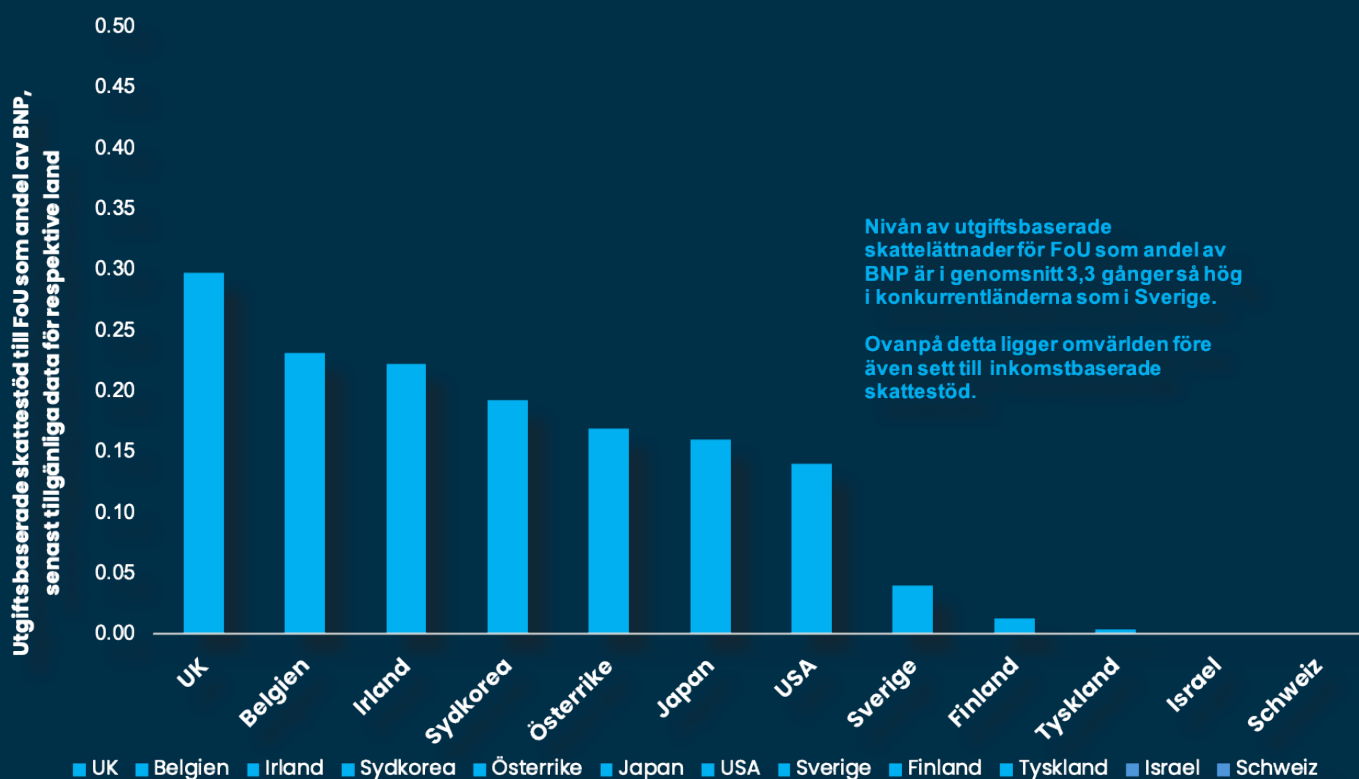
Källa: OECD:s databas (b). Jämförelseländerna är de länder som förutom Sverige är med bland globala topp-10 sett till andel FoU i ekonomin, samt UK och Irland vilka är viktiga konkurrenter.

Sverige ligger särskilt efter sett till skatteavdrag för FoU, som utgör så lite som 0,04 procent av BNP (figur 4). FoU-skattelättnader utgör mindre än en tredjedel av det samlade FoU-stödet i Sverige. I Storbritannien är nivån av skattelättnader för FoU hela 7,5 gånger så hög, medan nivån i Irland är 5,6 gånger så hög. I konkurrentländerna som jämförelsen baseras på är nivån av FoU-avdrag i genomsnitt 3,3 gånger så hög som i Sverige.

Det existerande FoU-avdraget i Sverige är begränsat sett till vilka aktiviteter som

ingår, det är svårt att söka och har ett tak på 36 miljoner kronor som innebär att det inte gör någon märkbar skillnad för stora aktörer, och hur eller var de väljer att investera. Det positiva med de FoU-avdrag som finns i länder som Storbritannien och Irland är att de skapar incitament för både mindre innovativa start-ups/scale-ups och stora, internationella bolag som satsar mångmiljardbelopp på FoU. Dessa länders incitament har dessutom höga nivåer och breda baser, vilket gör dem kraftfulla och skapar starka drivkrafter.

Figur 4. Sverige ligger efter ledande innovativa länder i utgiftsbaserade skattestöd till FoU

Källa: OECD:s databas (b) för år 2024. Jämförelseländerna är de länder som förutom Sverige är med bland globala topp-10 sett till andel FoU i ekonomin, samt UK och Irland vilka är viktiga konkurrenter.

Ett nytt, kraftfullt FoU-avdrag behövs

De företag som har många jobb högt upp i näringslivets värdekedja, med omfattande värdeskapande (bidrag till BNP) per anställd och stora nettoexportvärden som skapas, tenderar att finnas i FoU-intensiva verksamheter som exempelvis läkemedelssektorn, fordonstillverkning samt optik och annan avancerad elektronik. Stora innovativa företag som medför exportintäkter kan bli ankarföretag, då de stimulerar entreprenörskap brett runtom sig. Det vill säga, de ledande kunskapsintensiva företagen som genom forskning och utveckling ligger i internationell framkant, kan stimulera andra framgångsföretag att växa kring dem. Mindre och medelstora forskande företag i bioteknik är exempel på ekonomisk aktivitet som stimuleras kring ledande läkemedelsföretag. På liknande vis kan avancerade små och medelstora forskande teknikbolag växa fram genom samverkan med till exempel fordonsindustrin, eller pappers- och massaindustrin.

Om Sverige inte har FoU-skattelättnader medan omvärlden har det, skapas drivkrafter för kunskapsintensiva företag att expandera i och omlokalisera till andra länder snarare än i Sverige.

Ett kommittédirektiv som publicerades av riksdagen 2023 lyfter fram att forskning

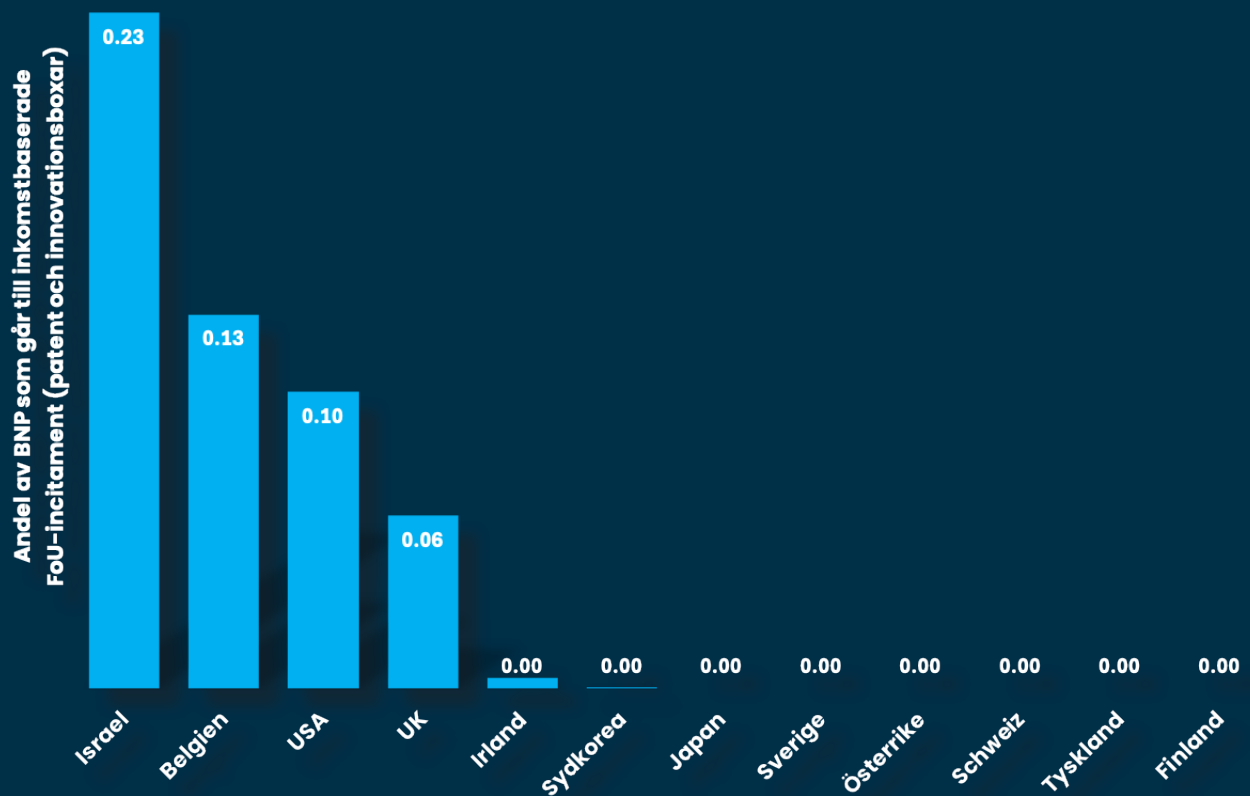
och utveckling har positiva externa effekter, förutom ökad produktivitet hos företaget som utför den. Så kallade spillover-effekter finns genom överföring av teknologi och kunskap till andra företag.⁷ En rapport om det svenska skattesystemets internationella konkurrenskraft, utgiven av SNS 2022, lyfter fram att det huvudsakliga teoretiska argumentet för FoU-skattelättnader är att de ger upphov till positiva externa effekter, men att det också finns ett internationellt konkurrenskraftsperspektiv att betrakta. Om Sverige inte har FoU-skattelättnader medan omvärlden har det, skapas drivkrafter för kunskapsintensiva företag att expandera i och omlokalisera till andra länder snarare än i Sverige. Att Sverige har konkurrenskraftiga avdrag på plats är relevant i en tid då intresset för FoU-avdrag ökar i omvärlden.⁸

En viktig poäng är att flertal andra länder även har inkomstbaserade FoU-incitament i form av patentboxar och innovationsboxar. Företag kan genom patentboxar sänka skattesatserna på vinster från produkter som är patenterade. Om boxen även omfattar andra immateriella rättigheter än patent kallas den för innovationsbox. Den här typen av skattelättnader för innovation är omfattande i bland annat Israel, Belgien, USA och Storbritannien. I dessa länder läggs 0,06 till 0,23 procent av BNP på patentboxar och innovationsboxar (figur 5). Sverige har varken patentboxar eller innovationsboxar.

⁷ Sveriges Riksdag (2023).

⁸ SNS (2022).

Figur 5. Flertal konkurrentländer men inte Sverige har inkomstbaserade FoU-incitament i form av patentboxar och innovationsboxar

Källa: OECD:s databas (b). Jämförelseländerna är de länder som förutom Sverige är med bland globala topp-10 sett till andel FoU i ekonomin, samt UK och Irland vilka är viktiga konkurrenter.

I Sverige finns planer från regeringens sida att införa ett nytt och mer kraftfullt FoU-avdrag för att stå sig bättre i konkurrensen.⁹ Den aktuella offentliga utredningen "Skatteincitament för forskning och utveckling - Ett nytt incitament baserat på utgifter för FoU-personal" har presenterat två förslag på skatteincitament: Ett förhöjt kostnadsavdrag (Eng: Super-deduction) och en återbetalningsbar skattereduktion (Eng: Qualified Refundable Tax Credit, QRTC).

Den återbetalningsbara skattereduktionen är begränsad i sin omfattning då endast lönekostnader inkluderas och det föreslås

uppgå till enbart 20 procent av underlaget för skattereduktionen. Den mest attraktiva av de två reformer som föreslagits är ett förhöjt kostnadsavdrag på 200 procent, vilket innebär att rätten till avdrag för utgifter för löner, arvoden, förmåner och andra ersättningar för arbete till personer som arbetar med forskning eller utveckling uppgår till totalt 300 procent.¹⁰ Detta förslag leder till att Sveriges konkurrenskraft för framgångsrika företags forskning och utveckling stärks, mer än alternativet med en återbetalningsbar skattereduktion som är begränsad i sin omfattning.

9 Finansdepartementet (2024a, b), SvD (2024).

20 10 SOU 2026:1.

När regeringen nu tar ställning till vilket alternativ man går vidare med finns det flera saker att ta hänsyn till:

- Om Sverige inte utvecklar nya skatteincitament för FoU som är i nivå med de bästa i världen, kommer det bli svårt att bibehålla positionen som en ledande innovationsekonomi. Det nya FoU-avdraget behöver vara kraftfullt, och därmed skapa starka incitament, samt vara enkelt att söka och beviljas.
- Utifrån de grundkriterierna är ett förhöjt kostnadsavdrag på totalt 300 procent det mest attraktiva av de två alternativ som utredningen föreslagit. Det är dubbelt så kraftfullt som förslaget om en återbetalningsbar skattereduktion, om man tittar på vad det ger företag med överskott i subventionsgrad, och skulle därför skapa större incitament att förlägga FoU-investeringar med tillhörande högkvalificerade jobb i Sverige.
- Med förslaget om ett förhöjt kostnadsavdrag skulle Sverige ge en av de starkaste skattemässiga FoU-stimulanserna på utgiftssidan för vinstgivande företag inom hela OECD, från att som i dag ligga i bottenskiktet, enligt siffror från utredningen.
- Genom ett förhöjt kostnadsavdrag främjas innovativ verksamhet i kunskapsintensiva företag, vilket leder till jobbtillväxt och ökade exportintäkter. Dessutom förbättras förutsättningarna för att verksamheter blir kvar i Sverige vid företagsuppköp.
- Det är enkelt och smidigt för alla företag att hantera, eftersom avdraget görs i inkomstdeklarationen som en tillkommande kostnad snarare än via ett avräkningsförfarande.
- Risken för fusk och kriminalitet är minimal med det förhöjda kostnadsavdraget.
- Det är storleksneutralt, och kommer både små, innovativa företag och stora bolag till del.
- Eftersom avdraget betalas ut till företag som gör vinst premierar det framgångsrik forskning som skapar tillväxt och jobb. Företag som inte går med vinst kan också göra avdrag varje år trots att de inte går med vinst, men utbetalningen sker senare, när de börjar göra vinst. Företag som går med förlust, och säljer bolaget innan man börjar göra vinst, kan också ta del av ett förhöjt kostnadsavdrag genom att bara sälja själva innovationen, och kvitta vinsten från försäljningen mot framrullade underskott.

Metodik för beräkningar av stimulanseffekter

Den ekonomiska aktivitet som stimuleras genom 1 miljard i satsade skattekrönor på FoU-avdrag kan beräknas med hjälp av det estimat som har tagits fram i utvärdering av liknande avdrag i Storbritannien. En brittisk studie jämför företag som är liknande varandra, där vissa fick tillgång till FoU-avdrag och vissa inte fick det, för att mäta hur FoU-avdraget påverkar företagens aktiviteter. Slutsatsen är att varje enhet i FoU-avdrag stimulerade utgifter på forskning och utveckling motsvarande 1,6 enheter. Denna avancerade jämförelse ger förståelse av den kausala effekten av FoU-avdrag.¹¹ Utgångspunkten för beräkningarna är att effektnivån är densamma som har uppmätts i den brittiska studien, då denna studie med noggrann metodik utgör den bästa mätningen, och då Storbritannien har jämförbar nivå av ekonomisk utveckling och innovationskraft som Sverige.

Beräkningarna i rapporten utgår vidare från att den ekonomiska stimulansen fördelas jämnt över fyra ledande FoU-intensiva sektorer i svensk ekonomi: Läkemedel, fordonsindustri, energi, och telekommunikationer. Det vill säga en miljard kronor i FoU-avdrag stimulerar ekonomisk aktivitet på 1,6 miljarder kronor, varav 400 miljoner kronor vardera i dessa fyra FoU-intensiva delar av näringslivet. Dessa näringar kan anses vara representativa för näringslivets FoU i allmänhet. Beräkningarna utgår från att FoU-satsningarna sker i

ekosystem där 2/3 av jobben associerade med FoU skapas direkt i respektive sektor och 1/3 i specialiserade FoU-företag. En viktig del av beräkningarna är att räkna på stimulans effekter av aktivitet hos underleverantörer i näringslivet, samt stimulansen av inhemska tjänster som sker genom framväxten av jobb högt upp i näringslivets värdekedja.

För läkemedelsbranschen har multiplikatoreffekter hämtats från forskning av Jiborn & Kulionis (2019). Denna studie finner att jobbmultiplikatorn är plus 3,5, det vill säga för varje jobb som skapas direkt i läkemedelsbranschen skapas ytterligare 3,5 jobb bland underleverantörer i näringslivet samt genom inkomsteffekten av att lokala tjänstejobb stimuleras. Enligt Motetti & Thulin (2013) är industrins jobbmultiplikator inklusive lokala inkomsteffekten omkring 3,0 för kvalificerade jobb i exportorienterade näringar, samt att den är högre för näringar som har högt värdeskapande för anställd. Det är i linje med denna forskning att nivån är 3,5 för läkemedel, som har mycket högt värdeskapande per anställd.

Forskning från USA bekräftar att IKT-sektorn (Goos, Konings & Vandeweyer, 2018) samt energisektorn (Brown, Soni & Li, 2020) har omfattande multiplikatoreffekter, men det finns en brist på forskning kring multiplikatoreffekterna i Sverige. För fordonsindustrin, energisektorn samt telekommunikationer antas

¹¹ Guceri & Liu (2019).

att jobbmultiplikatorn är 1,1 bland underleverantörer och 1,9 som stimulans av lokala tjänstjobb i enlighet med analyser för industrisektorn i Sverige av Industriekonomerna (2023). En uppskattning är att jobbmultiplikatorn för läkemedelsbranschen på totalt 3,5 fördelar sig genom 1,3 stimulans av underleverantörer och 2,2 stimulans av lokala tjänstjobb, så att det har liknande fördelning som effekten i övriga näringslivet. Dessa multiplikatoreffekter används i de samhällsekonomiska beräkningarna.

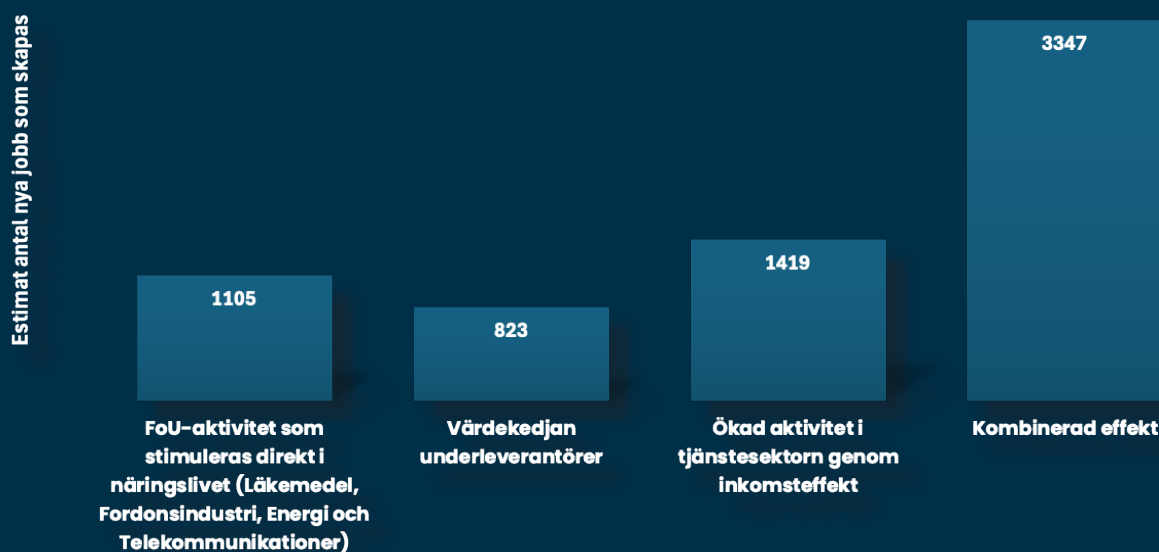
Beräkningarna är i underkant, då de inte räknar med att även FoU-företagen genom sina jobb bidrar till spridningseffekter i ekonomin. De är även i underkant i avseende effekten på offentliga finanser, då skatterna som genereras inkluderas men inte effekten av att offentliga ersättningar till arbetslöshet och sjukskrivning minskar i takt med att nya jobb skapas, då en del som träder in på arbetsmarknaden är tidigare arbetslösa eller sjukskrivna individer.

Så många jobb skapar ett förhöjt kostnadsavdrag

Varje miljard kronor i ett förhöjt kostnadsavdrag kan förväntas stimulera FoU-aktivitet på 1,6 miljarder kronor. Totalt skapas 1 150 fler FoU-relaterade jobb, drygt 800 jobb bland underleverantörer, och drygt 1 400 jobb genom stimulans av lokala tjänstejobb. Totalt stimuleras skapandet av 3 350 jobb i det samlade näringslivet (se figur 6). Den

ekonomiska stimulansen blir på 1,6 miljarder kronor i FoU-relaterad verksamhet, drygt 850 miljoner kronor i övriga näringslivets värdekedja, och knappt 1,4 miljarder kronor genom stimulans av lokala tjänster (se figur 7). Sammanlagt stimuleras värdeskapande på drygt 3,8 miljarder kronor.

Figur 6. En miljard kronor i FoU-avdrag stimulerar 1 150 fler FoU-relaterade jobb, totalt 3 350 fler jobb i näringslivet

Den ekonomiska aktivitet som stimuleras av 1 miljard kronor i FoU-avdrag, räknas ut baserat på estimat från Guceri & Liu (2017) som har genomfört en kvasi-experimentell utvärdering av hur näringslivets aktivitet i FoU främjas som respons på FoU-avdrag. Utgångspunkten för beräkningarna är att den ekonomiska stimulansen fördelas jämnt över fyra ledande FoU-intensiva branscher i svensk ekonomi, det vill säga 400 miljoner kronor i FoU-aktivitet främjas i Läkemedel, Fordonsindustri, Energi respektive Telekommunikationer. Innovationerna växer fram i ekosystem där 2/3 av FoU jobben skapas internt i branscherna och 1/3 i specialiserade FoU företag. Data över värdeskapande per anställd räknas ut med hjälp av strukturella näringslivsdata från Eurostats databas (a). Lönedata från SCB databas (a) kombineras med beräkning av skatter på arbete med Ekonomifaktas kalkylator. Estimat av näringslivets skatter som andel av nettoomsättningen genom SCB databas (b). Se Metodik för estimat av jobbmultiplikator effekt av värdeskapande samt jobb. Beräkningarna är i underkant då de inte räknar med effekten av att offentliga ersättningar till arbetslöshet och sjukskrivning minskar i takt med att nya jobb skapas, då en del som träder in på dessa jobb är tidigare arbetslösa eller sjukskrivna individer. Beräkningarna är även i underkant då det antas att de specialiserade FoU företagen inte bidrar med jobbstimulans i näringslivets värdekedja och i lokala tjänster via inkomsteffekten.

Figur 7. En miljard kronor i FoU-avdrag stimulerar 1,6 miljarder kronor mera i FoU-verksamhet, totalt 3,8 miljarder kronor i näringslivets värdeskapande

Den ekonomiska aktivitet som stimuleras av 1 miljard kronor i FoU-avdrag, räknas ut baserat på estimat från Guceri & Liu (2017) som har genomfört en kvasi-experimentell utvärdering av hur näringslivets aktivitet i FoU främjas som respons på FoU-avdrag. Utgångspunkten för beräkningarna är att den ekonomiska stimulansen fördelas jämnt över fyra ledande FoU-intensiva branscher i svensk ekonomi, det vill säga 400 miljoner kronor i FoU-aktivitet främjas i Läkemedel, Fordonsindustri, Energi respektive Telekommunikationer. Innovationerna växer fram i ekosystem där 2/3 av FoU jobben skapas internt i branscherna och 1/3 i specialiserade FoU företag. Data över värdeskapande per anställd räknas ut med hjälp av strukturella näringslivsdata från Eurostats databas (a). Lönedata från SCB databas (a) kombineras med beräkning av skatter på arbete med Ekonomifaktas kalkylator. Estimat av näringslivets skatter som andel av nettoomsättningen genom SCB databas (b). Se Metodik för estimat av jobbmultiplikator effekt av värdeskapande samt jobb. Beräkningarna är i underkant då de inte räknar med effekten av att offentliga ersättningar till arbetslöshet och sjukskrivning minskar i takt med att nya jobb skapas, då en del som träder in på dessa jobb är tidigare arbetslösa eller sjukskrivna individer. Beräkningarna är även i underkant då det antas att de specialiserade FoU företagen inte bidrar med jobbstimulans i näringslivets värdekedja och i lokala tjänster via inkomsteffekten.

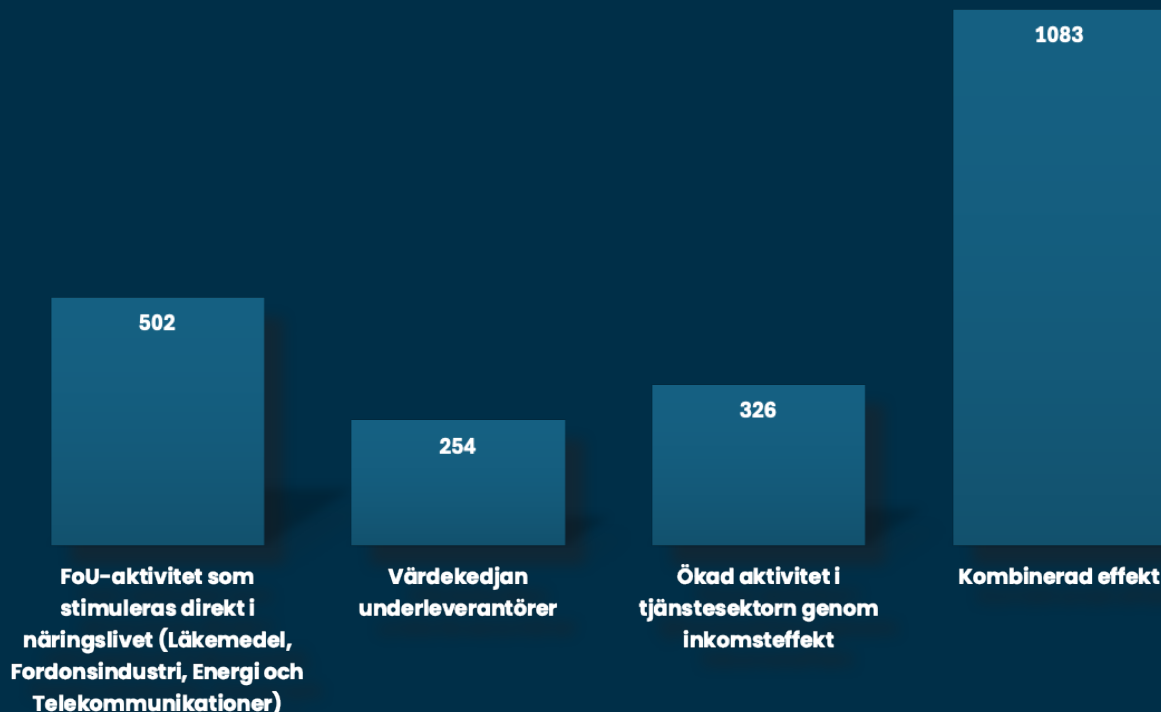
Då jobbeffekten är så stark förväntas reformen vara självfinansierande. Varje miljard kronor som satsas på FoU-avdrag stimulerar ekonomisk aktivitet i näringslivet, så att skatteintäkterna ökar med 1,08 miljarder kronor.

Då jobbeffekten är så stark förväntas reformen vara självfinansierande. Varje miljard kronor som satsas på ett förhöjt kostnadsavdrag stimulerar ekonomisk aktivitet i näringslivet, så att skatteintäkterna ökar med 1,08 miljarder

kronor (se figur 8). Skatteintäkter på strax över en miljard kronor stimuleras genom direkta och indirekta skatter på arbete, samt 80 miljoner kronor ökade skatter från aktivitet i näringslivet.

Figur 8. En miljard kronor i FoU-avdrag stimulerar 1,083 miljarder kronor i ökade skatter på arbete och företagande

Estimat effekt på ökade skatteintäkter (miljoner SEK) som stimuleras i olika delar av näringslivet genom 1 miljard kronor i FoU-avdrag

Den ekonomiska aktivitet som stimuleras av 1 miljard kronor i FoU-avdrag, räknas ut baserat på estimat från Gucer & Liu (2017) som har genomfört en kvasi-experimentell utvärdering av hur näringslivets aktivitet i FoU främjas som respons på FoU-avdrag. Utgångspunkten för beräkningarna är att den ekonomiska stimulansen fördelas jämnt över fyra ledande FoU-intensiva branscher i svensk ekonomi, det vill säga 400 miljoner kronor i FoU-aktivitet främjas i Läkemedel, Fordonsindustri, Energi respektive Telekommunikationer. Innovationerna växer fram i ekosystem där 2/3 av FoU jobben skapas internt i branscherna och 1/3 i specialiserade FoU företag. Data över värdeskapande per anställd räknas ut med hjälp av strukturella näringslivsdata från Eurostats databas (a). Lönedata från SCB databas (a) kombineras med beräkning av skatter på arbete med Ekonomifaktas kalkylator. Estimat av näringslivets skatter som andel av nettoomsättningen genom SCB databas (b). Se Metodik för estimat av jobbmultiplikator effekt av värdeskapande samt jobb. Beräkningarna är i underkant då de inte räknar med effekten av att offentliga ersättningar till arbetslöshet och sjukskrivning minskar i takt med att nya jobb skapas, då en del som träder in på dessa jobb är tidigare arbetslösa eller sjukskrivna individer. Beräkningarna är även i underkant då det antas att de specialiserade FoU företagen inte bidrar med jobbstimulans i näringslivets värdekedja och i lokala tjänster via inkomsteffekten.

Då jobbeffekten är så stark förväntas reformen vara självfinansierande. Varje miljard kronor som satsas på ett förhöjt kostnadsavdrag stimulerar ekonomisk aktivitet i näringslivet, så att skatteintäkterna ökar med 1,08 miljarder kronor (se figur 8). Skatteintäkter på strax över en miljard kronor stimuleras genom

direkta och indirekta skatter på arbete, samt 80 miljoner kronor ökade skatter från aktivitet i näringslivet.

Det rör sig totalt om 634 miljoner kronor i skatteintäkter som skapas genom denna stimulerade ekonomiska aktivitet, varav

305 miljoner genom mer skatteintäkter genererade via forskning och utveckling i läkemedelsföretag och forskande bioteknikföretag, 191 miljoner kronor i näringslivet vidare i värdekedjan av underleverantörer, och 138 miljoner kronor hos lokala tjänstejobb som stimuleras via inkomsteffekten. Det mesta av jobben som stimuleras av ett förhöjt kostnadsavdrag skapas hos lokala tjänster via inkomsteffekten, följt av inom FoU-aktivitet, och därefter i näringslivets värdekedja av underleverantörer.

Utifrån dessa beräkningar skulle ett förhöjt kostnadsavdrag på totalt 300 procent, som har en offentlig kostnad på cirka 8 miljarder kronor, förväntas stimulera till cirka 26 800 fler jobb, 30,6 miljarder kronor i ökat värdeskapande (bidrag till BNP), och knappt 8,7 miljarder kronor i ökade skatteintäkter. Dessa beräkningar är i underkant då de inte räknar med att specialiserade FoU-företag också har spridningseffekter i näringslivet genom sin aktivitet, samt eftersom effekten av att jobbskapande leder till att färre behöver finansieras med offentlig ersättning för arbetslöshet inte är inräknat. Sverige har i dag omfattande arbetslöshet, även bland akademiker, inklusive ingenjörer och vissa forskare. Om fler jobb skapades skulle arbetslösheten minska, och därmed också offentliga ersättningar relaterade till arbetslöshet.

Utifrån dessa beräkningar skulle ett förhöjt kostnadsavdrag på totalt 300 procent, som har en offentlig kostnad på cirka 8 miljarder kronor, förväntas stimulera till cirka 26 800 fler jobb, 30,6 miljarder kronor i ökat värdeskapande (bidrag till BNP), och knappt 8,7 miljarder kronor i ökade skatteintäkter.

Många av jobben skapas i mindre företag

Ett nytt, kraftfullt FoU-avdrag har breda ekonomiska fördelar för samhällsekonomi. Svenskt Näringslivs chefekonom Sven Olov Daunfeldt har lyft fram att regeringens aktuella produktivitetsutredning missar betydelsen av den centrala frågan om att utvidga FoU-avdraget. Då det finns ett tak på avdraget i dag begränsar det tydligt nyttan för större företag. Irland är enligt Sven Olov Daunfeldt ett föredöme då landet har lyckats locka enorma investeringar genom generösa FoU-avdrag kombinerat med en stark forskningsmiljö.¹² Medan dagens modell har en begränsning i form av ett tak som missgynnar större företag, finns också en komplexitet i avdraget som begränsar de mindre företagens förmåga att ansöka. Samtidigt är det viktigt att vara medveten om att det jobbskapande som sker brett, också genom värdekedjan och inkomsteffekten, i stor utsträckning uppstår i små, mindre och medelstora företag.

I tabell 8 visas fördelningen av den förväntade jobbtillväxten baserat på storleken av företag. Antagandet är att de nya jobben som skapas har samma fördelning bland små, mindre, medelstora och stora företag som de existerande jobben i respektive bransch. Sammanlagt totalt i ekonomin förväntas 40,9 procent av jobben som stimuleras av FoU-avdrag skapas i stora företag med 250+ anställda, medan 59,1 procent av jobben förväntas skapas i små, mindre och medelstora företag (se även illustration i figur 9). De FoU-relaterade jobb som skapas växer främst fram hos större företag, men totalt inklusive värdekedjan och särskilt de lokala tjänstejobben som stimuleras, skapas de flesta av jobben utanför storföretagen.

Sammanlagt totalt i ekonomin förväntas 40,9 procent av jobben som stimuleras av FoU-avdrag skapas i stora företag med 250+ anställda, medan 59,1 procent av jobben förväntas skapas i små, mindre och medelstora företag.

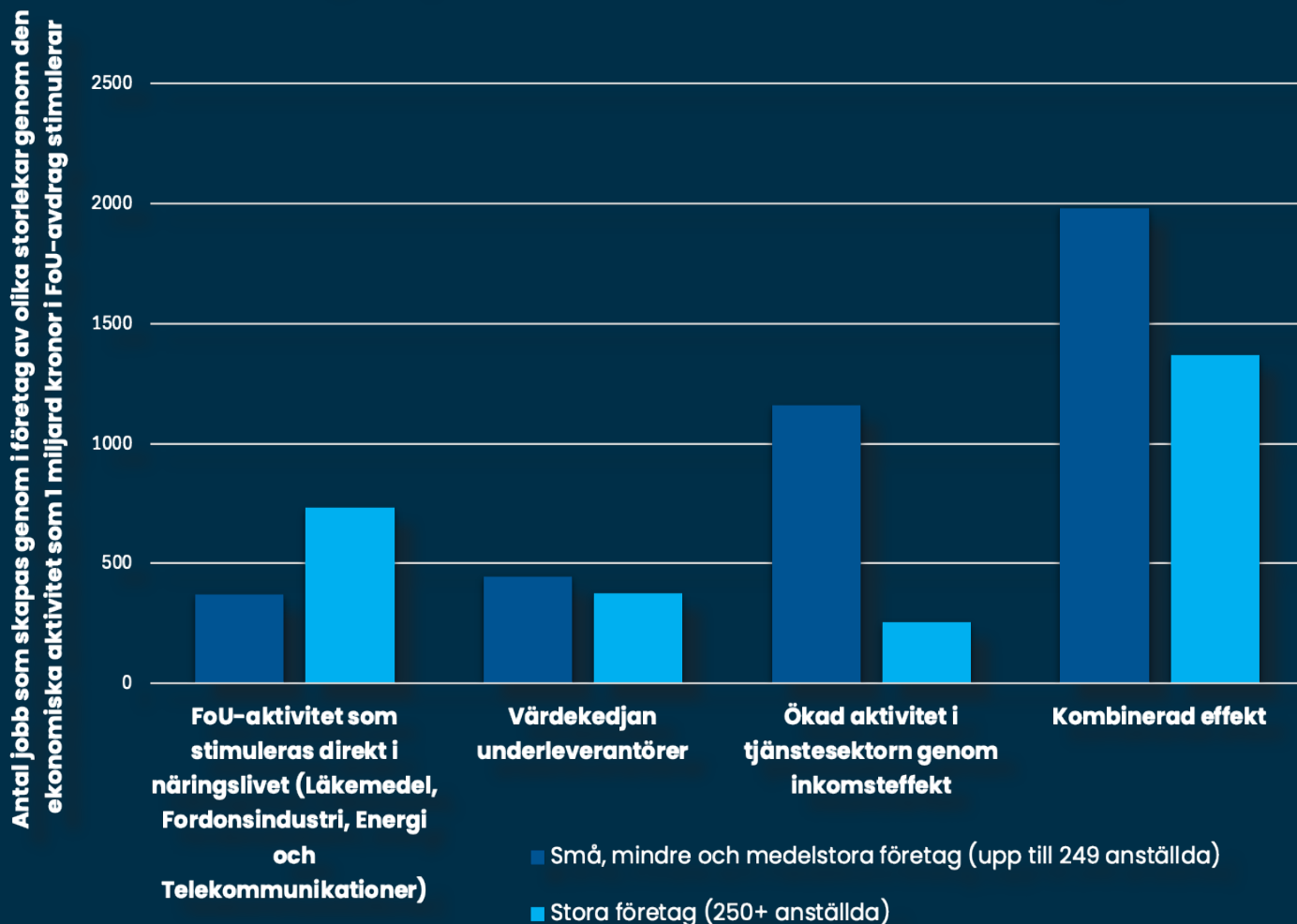
¹² Tidningen Näringslivet (2025a).

Tabell 8.

Majoriteten av den samlade jobbskapande effekten blir i små, mindre och medelstora företag

	Antal fler jobb totalt	Småföretag (upp till 9 anställda)	Mindre företag (10-19 anställda)	Medelstora företag (20-249 anställda)	Stora företag (250+ anställda)
FoU-intensiva näringsar (Läkemedel, Fordonsindustri, Energi & Telekommunikationer)	1 105	72	42	258	732
Värdekedjan underleverantörer	823	152	64	229	378
Ökad aktivitet i tjänstesektorn genom inkomsteffekt	1 419	739	139	283	258
Kombinerad effekt	3 347	963	245	771	1 368
Andel (%)	100,0%	28,8%	7,3%	23,0%	40,9%

Figur 9. Majoriteten av jobben som stimuleras av FoU-avdrag skapas i mindre snarare än större företag

Den ekonomiska aktivitet som stimuleras av 1 miljard kronor i FoU-avdrag, räknas ut baserat på estimat från Guceru & Liu (2017) som har genomfört en kvasi-experimentell utvärdering av hur näringslivets aktivitet i FoU främjas som respons på FoU-avdrag. Utgångspunkten för beräkningarna är att den ekonomiska stimulansen fördelas jämnt över fyra ledande FoU-intensiva branscher i svensk ekonomi, det vill säga 400 miljoner kronor i FoU-aktivitet främjas i Läkemedel, Fordonsindustri, Energi respektive Telekommunikationer. Innovationerna växer fram i ekosystem där 2/3 av FoU jobben skapas internt i branscherna och 1/3 i specialiserade FoU företag. Data över värdeskapande per anställd räknas ut med hjälp av strukturella näringslivsdata från Eurostats databas (a). Lönedata från SCB databas (a) kombineras med beräkning av skatter på arbete med Ekonomifaktas kalkylator. Estimat av näringslivets skatter som andel av nettoomsättningen genom SCB databas (b). Se Metodik för estimat av jobbmultiplikator effekt av värdeskapande samt jobb. Beräkningarna är i underkant då de inte räknar med effekten av att offentliga ersättningar till arbetslöshet och sjukskrivning minskar i takt med att nya jobb skapas, då en del som träder in på dessa jobb är tidigare arbetslösa eller sjukskrivna individer. Beräkningarna är även i underkant då det antas att de specialiserade FoU företagen inte bidrar med jobbstimulans i näringslivets värdekedja och i lokala tjänster via inkomsteffekten.

Detta är i linje med lärdomarna från aktuell forskningslitteratur, som visar att ekonomisk tillväxt och innovation skapas genom symbios mellan större och mindre företag. De mindre företagen är mer flexibla och anpassade till att utveckla radikalt nya innovationer, samt att stötta storföretagen som underleverantörer. De stora företagen har skalfördelar och kan finslipa innovationer, samt finansiera större innovationssatsningar. Det är inte antingen de mindre eller de större företagen som skapar innovationer, utan samspelet mellan dem i näringslivets ekosystem som ger resultat.¹³ Svensk forskning stödjer att företagens förmåga till innovationer stärks när de samverkar med andra företag, även över geografiska avstånd. Särskilt småföretagens förmåga till innovationer stärks av samverkan med företag i andra regioner.¹⁴

Ett nytt och kraftfullt FoU-avdrag som är enkelt att söka och inte har ett tak passar både små och stora företag. Innovation uppstår i samverkan mellan större och mindre företag. Företag i allmänhet, och särskilt de mindre, kan i sina innovationsprocesser dra nytta av samverkan över geografiska avstånd med andra företag. Den breda jobbskapande effekten som skapas av FoU-avdrag kommer i stor utsträckning att ske i mindre företag, med hänsyn till värdekedjan och inkomsteffekten. Sammantaget är en konkurrensneutral näringslivspolitik som går ut på införandet av ett brett FoU-avdrag något som gynnar hela näringslivets innovationskraft, jobbskapande och produktivitetstillväxt. De stora, mindre och medelstora företagen gynnas alla av en sådan utveckling, då tillväxten med innovationer sker genom samverkan mellan företag av olika storlekar.

¹³ Baumol (2014).

¹⁴ Bjerke & Johansson (2015).

Konkurrensneutral näringslivspolitik för fler jobb

Tillväxtanalys har i en aktuell granskning funnit att det statliga företagsfrämjandet beräknas uppgå till minst 122 miljarder kronor under 2025, exklusive myndigheternas förvaltningskostnader och oberäknade anslag. Myndighetens kartläggning visar att dessa stöd baseras på ett fragmenterat system med många aktörer. Sammanlagt 17 olika myndigheter hanterar direkta utbetalningar av stöd till företag, medan andra myndigheter är involverade i rådgivning, utbildning, information samt medel som rör garantier, krediter, lån och riskkapital. Det är samtidigt bara en mindre del av det offentliga stödet som ens utvärderas.¹⁵ Beräkningen av myndigheter är dessutom i underkant då de 21 länsstyrelserna räknas som en myndighet och de 15 universiteten också räknas som en myndighet. Om de räknas enskilt blir det ytterligare 34, det vill säga totalt 51 myndigheter. Dessutom hanteras medel av 21 olika regioner via ett anslag, som disponeras av Tillväxtverket. Inklusivt även regionerna blir det totalt 72 myndigheter.

Statliga företagsstöd spenderas ineffektivt och skapar snedvridningar på marknaden. Företagen blir inriktade på att söka bidrag i stället för att vässa sina innovationer och affärskoncept, medan näringslivets investeringar allokeras dit centralplanerare tror att tillväxten ska ske, snarare än där marknaden förmåga till tillväxt faktiskt är starkast. Aktuell forskning styrker att offentligt direktstöd för innovation leder till att företagen blir mindre effektiva i sina verksamheter.¹⁶

¹⁵ Tillväxtanalys (2025a).

¹⁶ Howell (2017).

Offentligt direktstöd till företag leder till lägre resurseffektivitet hos företagen som söker dem, samt till utträngningseffekter. Det är därför betydligt bättre med policyinstrument som är konkurrensneutrala. FoU-avdrag är därmed ett bättre val än direktstöd.

Offentligt direktstöd till företag kan stärka det enskilda företags innovationsförmåga, men tränger samtidigt ut aktivitet hos konkurrerande företag.¹⁷ Det leder till lägre resurseffektivitet hos företagen som söker dem, samt till utträngningseffekter. Det är därför betydligt bättre med policyinstrument som är konkurrensneutrala, som till exempel ett brett och kraftfullt FoU-avdrag. I praktiken läser direkt företagsstöd in företagens humana kapital och innovationsförmåga. Nyckeltalanger ägnar sig åt att anpassa verksamheten så att chanserna att få direktanslag från myndigheter optimeras, snarare än att optimera utifrån marknadens villkor.

I en annan aktuell analys drar Tillväxtanalys slutsatsen att FoU-avdrag har tydliga och statistiskt säkerställda effekter på företagens nettoomsättning. Avdraget leder till att resurser frigörs som kan användas för expansion

¹⁷ Ding m.fl. (2022).

eller nyanställningar. Såväl små som större företag gynnas av dessa effekter. Myndigheten landar i slutsatsen att effekterna i termer av stimulering av ekonomisk aktivitet är stora även i relation till statens skattebortfall.¹⁸ Slutsatserna är i linje med analyserna i denna rapport, som med hänsyn till värdekedjan och inkomsteffekten visar att den jobbstimulerande effekten av FoU-avdrag gör att reformen i stor utsträckning är självfinansierande sett till samlade skatteintäkter. Analyserna är i underkant då de inte tar hänsyn till effekten av att jobben också leder till färre som får offentligt stöd, och inte heller tar hänsyn till spridningseffekter som jobben i specialiserade FoU-företag kan bidra med.

Den utvärdering som Tillväxtanalys har genomfört visar att FoU-avdrag frigör resurser i företagen som kan användas för expansion eller nyanställningar i andra delar av verksamheten.¹⁹ Det kan finnas ytterligare skaleffekter, förutom de som räknas på i denna rapport kopplade till själva FoU-verksamheten, internt i företagen. Det vill säga, spridningseffekterna kan vara ännu större i praktiken, än vad de försiktiga beräkningarna i denna rapport visar. FoU-avdrag liksom sänkt arbetsgivaravgift för utländska forskare kan leda till att fler jobbar i kunskapsintensiva företag högt upp i värdekedjan. Därmed skapas förutsättning att med framförhållning bygga en bra modell, för att kunna ge ett träffsäkert estimat kring hur ett nytt, kraftfullt FoU-avdrag inte bara bidrar till att stärka Sverige som innovationsekonomi, utan dessutom tydligt stimulerar jobbskapande.

I en alltmer kunskapsintensiv världsekonomi blir en utvidgning av FoU-avdraget en konkurrensneutral näringslivspolitik som främjar jobbskapande högt upp i värdekedjan, vilket ger breda jobbeffekter. Det behöver kombineras med sänkt bolagsskatt, sänkt arbetsgivaravgift för utländska talanger och i förlängningen alla. Sverige ligger högst i världen sett till den arbetsgivaravgift som inte medför sociala förmåner. Denna avgift finns inte i två tredjedelar av världens utvecklade ekonomier och ingenstans är den lika hög som andel av BNP som i Sverige.²⁰

Det är viktigt att det blir betydligt enklare att söka och få stödet. Om det är svårt och byråkratiskt skapas snedvridningar och kostnader för företagen. Under 2022 genomförde Skatteverket 300 kontroller, vilka resulterade i att hela 65 procent fick ändrade eller borttagna ansökningar.²¹ Det nuvarande FoU-avdraget är för krångligt, vilket särskilt missgynnar de mindre och nya företagen som inte har samma administrativa resurser som de större. Systemet behöver utformas så att det smidigt ger stöd till alla former av företag, nya och väletablerade, stora som små.

Det ekonomiska läget aktualiserar nyttan med en reform som stimulerar till mer FoU, samt genom värdekedjan och inkomsteffekten brett bidrar till jobb i samhället, inklusive många jobb i mindre företag. Reformen skulle tydligt stärka Sveriges konkurrenskraft och leda till breda jobbskapande effekter. Därmed vore det en central del av en konkurrensneutral näringslivspolitik, inriktad på att bevara och stärka Sveriges ställning som Europas mest kunskapsintensiva ekonomi.

¹⁸ Tillväxtanalys (2025b).

¹⁹ Ibid.

²⁰ Småföretagarnas Riksförbund (2024).

²¹ Svenskt Näringsliv (2023).

Ett förhöjt kostnadsavdrag är relevant också för små företag som ännu inte går med vinst, men förväntas göra så under kommande år. Även små, innovativa företag med forskningsprojekt som säljer sin verksamhet innan de börjar gå med vinst gagnas av ett förhöjt kostnadsavdrag, då de kan sälja rättigheterna till innovationen och kvitta vinsten från försäljningen mot förlusterna som har ackumulerats från år till år. På det sättet tar de del av avdraget vid en så kallad "exit". Sammantaget skapar ett förhöjt kostnadsavdrag tydliga drivkrafter

för framgångsrik FoU. En jämförelse med omvärlden visar att majoriteten av OECD och EU-länderna som är ledande inom FoU använder både utgifts- och inkomstbaserade skattelättnader. Ett förhöjt kostnadsavdrag riktar sig i högre grad mot framgångsrik FoU jämfört med det andra alternativet som utredningen föreslår, en återbetalbar skattereduktion, och kan därmed också delvis kompensera för avsaknaden av ett inkomstbaserat incitament i Sverige.

Referenser

AstraZeneca (2024). ”Förbättring av Sveriges konkurrenskraft – Förslag till skattelättnader för forskning och utveckling (FoU)”.

Baumol, W.J. (2014). ”The free-market innovation machine: Analyzing the growth miracle of capitalism”, Princeton University Press.

Bjerke, L., & S. Johansson (2015). ”Patterns of innovation and collaboration in small and large firms. The Annals of Regional Science”, 55;1:221-247

Brown, M.A., A. Soni & Y. Li (2020). ”Estimating employment from energy-efficiency investments”, MethodsX, 7, 100955.

Ding, J., J. Wang, B. Liu & L. Peng (2022). ”Guidance or ‘Misleading’? The government subsidy and the choice of enterprise innovation strategy”, Frontiers in Psychology, 13: 1005563.

ECEPR (2025). ”The geography of Europe’s brain business jobs: 2025 Index”, European Centre for Entrepreneurship and Policy Reform.

Ekonomifakta, beräkning av skatter som betalas in av anställda, Din skatt
<https://www.ekonomifakta.se/rakna-sjalv/rakna-ut-din-skatt/>

Europeiska kommissionen (2025). ”European Innovation Scoreboard 2025”.

Europeiska Centralbanken, omvandling av Euro till SEK med historiska data.

Europaparlamentet (2025). ”Tax Incentives and Investments in the EU - Best practices and ways to stimulate private investments and prevent harmful tax practices”

Eurostats databas, strukturella näringslivsdata (antal anställda, värdeskapande, sociala avgifter i olika delar av näringslivet), Enterprises by detailed NACE Rev. 2 activity and special aggregates.

Finansdepartementet (2024a). ”Utredning av ett nytt skatteincitament för FoU”, pressmeddelande 2024-11-04.

Finansdepartementet (2024b). ”Tilläggsdirektiv till Utredningen om skatteregler som gynnar forskning och utveckling – en översyn av FoU-avdraget och expertskattereglerna (Fi 2023:06)”, Kommittédirektiv från Finansdepartementet, Dir. 2024:104.

Goos, M., J. Konings & M. Vandeweyer (2018). "Local high-tech job multipliers in Europe. Industrial and Corporate Change", 27;4:639-655.

Guceri, I., & L. Liu (2019). "Effectiveness of fiscal incentives for R&D: Quasi-experimental evidence", American Economic Journal: Economic Policy, 11;1:266-291.

Howell, A. (2017). "Picking 'winners' in China: Do subsidies matter for indigenous innovation and firm productivity?", China Economic Review, 44:154-165.

IKEM (2025). "Irlands biopharma-mirakel", september.

Industriekonomerna (2023). "Många nya jobb direkt och indirekt tack vare industrin och dess gröna omställning".

Irlands regering (2025). "Public Consultation on the Research & Development Tax Credit and on Options to Support Innovation".

Irish Tax Institute (2025). "Irish Tax Institute welcomes reform of R&D Tax Credit announced in Budget 2026", 2025-10-07.

Jiborn, M. & V. Kulionis (2019). "Läkemedelsbranschens ekonomiska fotavtryck i Sverige", Vetsam.

Kungliga Vetenskapsakademin (2025). "Ekonomipriset 2025", pressmeddelande, 2025-10-13.

Medlingsinstitutet, "Svenska löner ökar i takt med omvärlden", 2026-02-19
<https://www.mi.se/nyheter/2026/svenska-loner-okar-i-takt-med-omvarlden/>

Moretti, E., & P. Thulin (2013). "Local multipliers and human capital in the United States and Sweden", Industrial and Corporate Change, 22;1:339-362.

OECD databas (a), FoU som andel av BNP över tid, Main Science and Technology Indicators (MSTI database).

OECD databas (b), FoU-stöd direkt och via skatter, OECD R&D Tax Incentives Database.

Regeringen (2023). "Strategi för Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft", Regeringskansliet.

Sanandaji, N., V. Ström, M. Esmaeilzadeh & S. Esmaeilzadeh (2023). "The evolution of the Swedish market model", Economic Affairs, 43;2:170-184.

SCB databas (a), lön efter yrke, Genomsnittlig månadslön, kronor efter sektor, Yrke (SSYK 2012), kön och år.

SCB databas (b), näringslivets skatter, Resultaträkningsposter enligt Företagens ekonomi, mnkr efter resultaträkningsposter, näringsgren SNI 2007 och år.

SCB databas (c), anställda i näringslivet, Antal anställda enligt Företagens ekonomi efter näringsgren SNI 2007, storleksklass och år.

Småföretagarnas Riksförbund (2024). "Normalisera arbetsgivaravgiften 2024".

SOU 2025:3. "Skatteincitament för forskning och utveckling En översyn av FoU-avdraget och expertskattereglerna - Delbetänkande av Utredningen om skatteregler som gynnar forskning och utveckling".

SOU 2026:1. "Skatteincitament för forskning och utveckling - Ett nytt incitament baserat på utgifter för FoU-personal".

SvD (2024). "Lägre skatt ska locka forskning till Sverige", 2024-11-04.

Svenskt Näringsliv (2023). "Reglerna för FoU-avdrag behöver ses över", nyhet 2023-03-09
https://www.svensktnaringsliv.se/sakomraden/skatter/reglerna-for-fou-avdrag-behoover-ses-over_1196747.html

Sveriges Riksdag (2023). "Skatteregler som gynnar forskning och utveckling - en översyn av FoU-avdraget och expertskattereglerna", Kommittédirektiv 2023:81.

Tidningen Näringslivet (2025a). "Chefsekonomen: 'Kommissionen träffar rätt – men missar avgörande frågor'", 2025-10-03.

Tidningen Näringslivet (2025b). "Därför utklassar Irland Sverige – tio gånger högre export: 'Borde våga vara lika offensiva'", 2025-10-07.

Tillväxtanalys (2025a). "Kartläggning av det statligt finansierade företagsfrämjandet - Delredovisning av regeringsuppdrag", KN2024/01306.

Tillväxtanalys(2025b). "FoU-avdragetseffekterpåomsättning,förädlingsvärdeocharbetsproduktivitet".

Denna studie är sponsrad av
AstraZeneca.

Grafisk design och layout:
Andreea - Ioana Sutac